

Brigitte Friedlich / Süddeutsche Zeitung Photo / ANP

Peter Zantingh
Is een zachte en
peinzende schrijver

Bestaat Mats alleen nog in het hoofd van Robin en Tess?

Rouw en verlangen

Kees 't Hart

In deze roman kaart Peter Zantingh een klassiek probleem aan waar veel geliefden op een dag mee te maken krijgen. Zullen 'we' kinderen nemen? Rare zin: alsof het krijgen van kinderen een kwestie van 'nemen' is, om over dat 'we' maar helemaal te zwijgen. Niks 'we', vrouwen 'krijgen' kinderen. Voordat je het weet zitten we nu al in een semantisch debat over het 'nemen' en 'krijgen' van kinderen. Af en toe hebben wij het er thuis nog over. We discussieerden er niet erg lang over. Weet jij nog waar we het destijds over hadden? Wat bedoel je? Over kinderen krijgen! Anderen deden het ook, herinnerden we ons, dat telde beslist mee, het was dus een kwestie van 'doen' en erg leek het niet te zijn. Maar kan het wel in deze wereld? Ik herinner me niet dat we het ook daar erg lang over hadden, maar het speelde wel. In Zantinghs roman discussiëren Robin (de verteller van het verhaal) en Tess er veel over. Ze zijn allebei goed bij de pinke, Robin werkt onder meer voor de actiegroep rond Amelisweerd, Tess maakt prentenboeken. Ze proberen zo goed mogelijk te leven maar lijden toch aan schuldgevoelens over de toenevende klimaatveranderingen waar de kranten dag in, dag uit mee vol staan. De schrijver heeft het ergens over een 'verlammende schuldenlast' maar gelukkig druipt het allemaal niet van de bladzijden af.

Zantingh is een zachte en peinzende schrijver, vooral gevoelig en gelukkig ook sentimenteel. Ze 'nemen' uiteindelijk een kind, Mats. De verschrikkingen van de bevalling schetst de schrijver in forse kleuren, ik herinnerde me alles weer, al hebben we het er thuis niet vaak meer over, het is iets dat wegzakt in de tijd. Soms, op verjaardagen

duikt het weer op. De schrijver heeft er een scherpe blik voor, hij is niet van plan dit soort zaken te vergeten, hij beschrijft ze eerder als een documentaire dan als een aanklacht tegen barensnood. Ook de wat wankelende relatie tussen Tess en Robin komt steeds beter in beeld, Zantingh neemt er zijn tijd voor, in rustige beschouwende zinnen die soms een wat vage filosofische kant op schieten: 'Het voordeel van de ontstane situatie kon ze uitvergroten, dat wat had kunnen zijn was voortaan een afslag die ze toch nooit had willen nemen, al zou ze het over kunnen doen. Ze wás het verhaal dat ze wilde doorvertellen.'

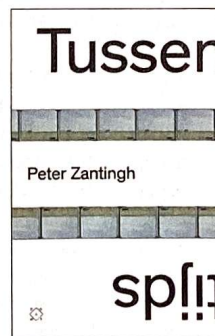
Ook het debat over de kindervens is niet drammerig, zo'n schrijver is Zantingh niet. Het gaat hem om de gevoelens die ermee in verband staan en die lastig onder woorden te brengen zijn. Vooral het voortdurende gerationaliseer op dit gebied stuit Tess tegen de borst: 'Rationaliseren, vond ze, is het witwassen van emotie, en emotie is het enige wat de mens echt drijft.' Mooi gezegd! Robin vindt dat elk leven dat erbij komt 'slecht nieuws voor al het andere leven' is. Waarop Tess antwoordt dat het dus goed nieuws is wanneer een bus met dertig schoolkinderen 'een ravijn in dondert'. Cynisme? Tess vindt het een logische gevolgtrekking van Robins cynisch denken. Deze debatten kun je eindeloos voortzetten, dat doet Zantingh niet, hij stipt ze aan, hij maakt er geen welles-nieteszaak van maar een weloverwogen gesprek tussen twee geliefden die elkaar niet in de steek willen laten. En waarbij de man de grootste bezwaren heeft. Hij wil geen kinderen en hij wil ze toch ook wel. Tel daarbij het schuldgevoel op over de wereld dat hem in zijn greep houdt en je ziet deze Robin goed voor je.

Zantingh is vooral een verteller, ook in zijn vorige werk. De thematische overpeinzingen van dit boek zijn natuurlijk in het verhaal opgenomen. Robin reist met zoontje Mats zijn Tess achterna naar Duitsland waar ze een prentenboek presenteert. Tijdens de treinreis herinnert hij zich de geschiedenis met Tess, de ontmoeting, de liefde, de discussies, de zwangerschap en de geboorte. De roman is de treinreis, compleet met paniekerige overstapmomenten en gesprekken met medereizigers.

Er is iets raars met deze reis. Is Mats erbij? Soms zeker wel, dan tilt Robin hem op, neemt hem mee, en legt hem in de trein te slapen. Maar af en toe is hij er pagina's lang niet bij. Een medereiziger vraagt bijvoorbeeld aan Robin of 'we kinderen hebben', terwijl Mats toch echt in de trein zit. Of zit ik er helemaal naast? Is Mats er niet meer? Bestaat hij alleen nog in het hoofd van Robin en Tess?

Ik heb hier flink over lopen tobben, herlezen en terugbladeren. Wat heb ik gemist? Ook bij de ontmoeting met Tess in het Duitse dorpje, Robin treft haar in een restaurant, is Mats er niet bij. 'Waar is Mats', schreef ik in de kantlijn. Bestaat hij nog wel? Tess vraagt niet naar hem, Robin en zij bespreken hun relatie die duidelijk op barsten staat. Ontroering begon bij me toe te slaan, dat wel, Zantingh

liet de remmen van rouw en verlangen duidelijk steeds meer los. Tess zegt: 'Ik ben verdrietig, Robin. Ik mis hem soms. Heel vaak. Ik mis hem heel, heel vaak.' Is dit een boek over rouwen? In de slotscène is Mats duidelijk weer wél aanwezig. Of is het alleen een beeld van Mats dat op het netvlies van de personages en mij blijvend is vastgelegd? ■

PETER ZANTINGH
Tussentijds
Das Mag, 172 blz.

